

Riktlinjer för alkoholservering

i Gnesta kommun

Beslutsinstans	Samhällsbyggnadsnämnden
Beslutad	2020-12-02
Giltig till	Tills vidare
Dokumentansvarig	Miljöchef
Diarienummer	ALK.2020.28

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syftet med riktlinjerna.....	3
Mål.....	3
Hur riktlinjerna ska användas	4
Alkohollagen – en skyddslag.....	4
Ansökan och handläggning.....	4
Handläggningstider vid ansökan.....	4
Kommunens informationsskyldighet med mera	5
Kommunens tillsynsverksamhet	6
Avgifter för tillståndsprövning samt tillsynsavgifter.....	7
Riktlinjer vid servering	8
Remissyttrande	8
Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl ..	9
Riktlinjer vid serveringstider	10
Ordning och nykterhet.....	11
Uteserveringar	12
Gemensamt serveringsutrymme.....	14
Villkor vid meddelande om serveringstillstånd	14
Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap	15
Undantag från krav på serveringstillstånd	16
Riktlinjer vid provsmakning	17
Återkallelse med mera	18
Folköl	19
Olaga diskriminering i samband med restaurangbesök.....	20

Inledning

Lagstiftaren har i alkohollagen (2010:1622) (AL) lagstiftat om att kommunerna ska ha riktlinjer. Folkhälsomyndigheten (FoHM) har den 15 maj 2020 tagit fram en vägledning för hur de kommunala riktlinjerna för alkoholserving ska utformas. Bakgrunden är att vägledningen ska vara ett stöd för att skapa förutsägbarhet och likabehandling. Nedanstående riktlinjer för Gnesta kommun är framtagna enligt FoHM:s vägledning.

Av 8 kap. 9 § AL (2010:1622) framgår att kommunen ska informera och vad som gäller enligt alkohollagen och tillhörande föreskrifter och att kommunen ska ta fram riktlinjer för hur alkohollagen ska tillämpas lokalt.

Kommunerna ska ha tydliga riktlinjer som bland annat redogör för vilken hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsprövningen.

Gnesta kommuns riktlinjer är politiskt förankrade och beslutade av samhällsbyggnadsnämnden. Riktlinjerna publiceras på kommunens webbplats så att allmänheten enkelt kan ta del av dem. Riktlinjerna ska spegla kommunens uppfattning och ambitionsnivå och bör därför revideras regelbundet, dock minst vart fjärde år.

Syftet med riktlinjerna

Syftet med de kommunala riktlinjerna för serverings – och provsmakningstillstånd är att:

- Skapa förutsägbarhet för om en etablering som planeras kan beviljas tillstånd.
- Kommunen ska behandla ansökningar om serveringstillstånd på ett likvärdigt sätt.
- Bidra till svabb och effektiv tillståndsprövning.
- Bidra till en likvärdig, effektiv och samordnad tillsyn.

Genom dessa riktlinjer får allmänheten kännedom om den lokala anpassningen till alkohollagen. Det är ett dokument som ska vara till hjälp för handläggarna att fatta beslut i enlighet med den politiska viljeriktningen i kommunen och att beslutet grundas på samma bedömning för alla.

Mål

Gnesta kommuns mål med riktlinjerna för alkoholserving är följande:

- Minska överkonsumtion av alkohol med särskild fokus på ungdomar och unga vuxna
- Att miljöer och arrangemang för barn och ungdomar är alkoholfria
- Att motverka brottslighet och minska våldsbrott i offentlig miljö/krogmiljö
- Att endast verksamhetsutövare som uppfyller lämplighetskraven ska erhålla tillstånd
- Att den som söker tillstånd enkelt ska kunna förutse om de planerade verksamheten kan ges tillstånd

Hur riktlinjerna ska användas

Enligt alkohollagen ska kommunen ha tydliga riktlinjer som talar om vad som gäller när man söker serveringstillstånd. Det ska vara lätt för en verksamhetsutövare att förstå vad som gäller i Gnesta kommun och om den planerade verksamheten kan ges tillstånd.

Det räcker inte för Gnesta kommun att enbart hänvisa till riktlinjerna som grund för att avslå en ansökan om serveringstillstånd. Det måste finnas konkreta omständigheter som talar mot att tillståndet kan ges exempelvis polisens yttrande.

Riktlinjerna kompletteras med en tillsynsplan. Tillsynsplanen redogör konkret för kommunens planerade tillsynsarbete, till exempel vad gäller frekvens på tillsynsbesök och olika tematiska anslag för tillsynen.

Alkohollagen – en skyddslag

Alkohollagen utgör en viktig del av alkoholpolitiken och reglerar bestämmelserna om när, var och hur servering av alkoholdrycker får ske.

Alkohollagen är en skyddslag vilket innebär att den ska begränsa alkoholens skadeverkningar. En utgångspunkt är att sociala hänsyn och skyddet för människors hälsa alltid går före företagsekonomiska eller näringspolitiska hänsyn.

Ansökan och handläggning

Handläggningstider vid ansökan

Rättsregel

5 § alkoholförordningen (2010:1636): Kommunen ska fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut. Ett beslut att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

8 § lagen om tjänster på den inre marknaden (2009:1079): Behörig myndighet ska sända ett mottagningsbevis till sökanden när en fullständig ansökan har kommit in.

Mottagningsbeviset ska innehålla information om

1. tidsfrist som avses i 7 § och, i förekommande fall, följderna av att ett beslut inte fattas inom denna tidsfrist, och
2. möjligheterna till rättslig prövning av beslut.

Riktlinje

Gnesta kommuns Samhällsbyggnadsnämnd ansvarar för tillståndsgivning, tillsyn, sanktionsärenden för serveringstillstånd samt försäljning av folköl.

Nyköpings kommun är den som utreder och handlägger alla typer av tillståndsansökningar åt Gnesta kommun. Beslut inom området fattas i Gnesta kommun. Ansökningshandlingar och betalningar av ansöknings- och tillsynsavgifter insänds alltid till Gnesta kommun. Blanketter och information återfinns på Gnesta kommuns hemsida. Tiderna som framgår gäller från det att en ansökan är komplett till dess att ett förslag till beslut föreligger.

Observera att det kan förekomma faktorer som förlänger handläggningstiden som till exempel remissvar eller ofullständigt avlagt kunskapsprov.

Nedan följer handläggningstider för specifika ärendeslag, när ansökan är komplett:

- Stadigvarande tillstånd till allmänheten eller slutet sällskap – 6 veckor
- Ändring av styrelse, yta serveringstid mm – 6 veckor
- Tillfälliga tillstånd till allmänheten – 4 veckor
- Tillfälliga tillstånd till slutet sällskap – 1 vecka
- Anmälningsärenden – 1 vecka

Beslut gällande serveringstillstånd fattas i enlighet med upprättad delegationsordning. Var beslutanderätten ligger i ett specifikt ärende kan påverka hur fort ett ärende kan beslutas.

Vid ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten eller till slutna sällskap under juni – augusti uppmanas sökande att i god tid inkomma med ansökan och medföljande dokumentation.

Kommunens informationsskyldighet med mera

Rättsregel

8 kap. 9 § AL: Kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

Riktlinjer

Gnesta kommun använder sig av sin hemsida: www.gnesta.se som huvudsaklig källa till information. Där återfinns ett omfattande informationsmaterial gällande kommunens arbete och alkohollagen och dess föreskrifter. Där finns också samtliga relevanta blanketter att ladda ner.

Kunskapsprov

Kunskapsprov ska avläggas i samband med ansökan. Provet ombesörjs av Nyköpings kommun via webben. Efter 3 misslyckade prov ges avslag på ansökan och ny ansökningsavgift får erläggas. Provresultat meddelas dagen efter och eventuellt omprov får tidigast skrivas om efter 6:e arbetsdagen. Kunskapsprov erläggs av den person som ansöker om serveringstillstånd och/eller av person som ingår i bolaget, vid större koncerner restaurangchef eller liknande.

Gnesta kommun anordnar krögarträffar och referensgrupper där tillståndshavare i kommunen förväntas delta. Mötena syftar till att alkoholinspektörerna ska kunna föra ut viktig information och samtidigt vara lyhörda för restauratörernas åsikter. Gnesta kommun lämnar information två gånger per år genom ett informationsbrev som går ut till samtliga restaurangägare. Det kan gälla ny information ändring i lag, statistik mm.

Gnesta kommun erbjuder utbildning i Ansvarsfull alkoholservering vid minst ett tillfälle per år. Utbildningen erbjuds kommunens tillståndshavare utan kostnad. Kommunen kan meddela villkor som innebär att serveringsansvarig personal bör genomgå ovanstående utbildning eller motsvarande.

Gnesta kommun kommunicerar när ansökan är inkommen och komplett, endera genom telefon eller via mejlkontakt. Den sökande får också bekräftelse på om anmälan avser kryddning av spritdrycker, anmälan av cateringlokal samt serveringsansvarig personal.

Den som bedriver cateringverksamhet ska anmäla lokal och tid för evenemanget till kommunen. Alkoholinspektörerna skickar alltid en tillsynsrapport när de varit på yttre tillsyn, där förklaras vad kommunen har tittat på.

Gnesta kommun har ett samverkansavtal med polismyndigheten, vilket bland annat gäller hantering av serveringstillstånd.

Kommunens tillsynsverksamhet

Rättsregel

9 kap. 2 § AL: Kommunen och polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat. Kommunen och polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl. Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. Lag (2019:345).

9 kap. 3 § AL: För tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring i 7 kap. finns det särskilda regler i marknadsföringslagen (2008:486). Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna gentemot den som har serveringstillstånd får, i fråga om marknadsföring på serveringsstället, utövas också av kommunen. För kommunens tillsyn gäller inte 7 kap. 8 § AL.

Riktlinje

Gnesta kommun och polismyndigheten är de lokala tillsynsmyndigheterna som ska kontrollera verksamheten med serveringstillstånd och dess efterlevnad av bestämmelserna i alkohollagen. Tillsynsarbetet är uppdelat i tre delar. Dessa delar är förebyggande arbete, inre tillsyn samt yttre tillsyn. Tillsynen kan också delas upp i rutin – respektive påkallad tillsyn.

Rutintillsyn är sådan tillsyn som enligt fastställd tillsynsplan är inplanerad medan den påkallade tillsynen genomförs utifrån någon specifik händelse som inträffat eller att information om till exempel missförhållande har inkommit till kommunen.

Förebyggande arbete

Inom det förebyggande arbetet ryms en mängd olika aktiviteter. Till exempel dialog och diskussion med kommunens restauratörer, utbildning i ansvarsfull alkoholservering samt deltagande i olika nätverk. Syftet med förebyggande arbete är ett sätt att sprida kunskap till de som har ett serveringstillstånd om hur de ska arbeta för att följa alkohollagens regler i sin verksamhet.

Inre tillsyn

Vid inre tillsyn granskar kommunen sådant som tillståndshavaren enligt alkohollagen och dess föreskrifter är skyldiga att sköta. Några få exempel på inre tillsyn är granskningen av bokföring, att skatter och avgifter till det allmänna betalas i tid. Gnesta kommun använder sig av kreditupplysningsföretag som kan upplysa om brister.

Yttre tillsyn

Vid yttre tillsyn avses ofta sådan tillsyn som sker på plats på serveringsstället. Det som står i fokus vid denna tillsyn är det som kallas de alkoholpolitiska värdena. Kommunen kontrollerar att ingen minderårig blir serverad, att ingen överservering sker och att bestämmelserna kring ordning och nykterhet efterlevs. Vidare kontrolleras krav på matservering och marknadsföring, samt att det finns serveringsansvarig personal på plats. Efter tillsynsbesöket skickas ett tillsynsprotokoll till serveringsstället med de uppgifter som framkommit vid tillsynen samt en förklaring på samtliga punkter.

Avgifter för tillståndsprövning samt tillsynsavgifter

Rättsregel

8 kap. 10 § AL: Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligen. Kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt 9 kap. av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningsskyldig detaljhandel med eller servering av folköl. Regeringen får meddela föreskrifter om den tid inom vilken kommunen ska fatta beslut om serveringstillstånd.

Riktlinje

Gnesta kommuns avgifter beräknas enligt självkostnadsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (2017:725).

För att ansökan ska bli prövad och beslutad krävs att ansökningsavgiften är betald. Tillsynsavgiften för servering av alkohol är uppbyggd av två delar. Den första delen är en fast tillsynsavgift och den andra är en rörlig avgift baserad på omsättning föregående år.

Rörlig tillsynsavgift baserar sig på tidigare års alkoholomsättning och framgår av restaurangrapporten. Den omsättningsbaserade avgiften är indelad i tio olika avgiftsklasser. De aktuella specifika avgifterna återfinns på Gnesta kommuns hemsida.

Riktlinjer vid servering

Remissyttrande

Rättsregel

8 kap. 11 § AL: En ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte bifallas utan att polismyndighetens yttrande har inhämtats. Det samma gäller om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandes allmänna lämplighet för verksamheten.

8 kap. 12 § AL: Serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om prov som avses i andra stycket och om undantag i vissa fall från skyldigheten att avlägga prov.

8 kap. 16 § AL: Lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

Riktlinje

Remissförfrågningar avseende serveringstillstånd skickas till andra myndigheter eller liknande:

- Polismyndigheten
- Räddningstjänsten
- Samhällsbyggnadsnämnden, miljöenheten
- Skatteverket
- Kronofogdemyndigheten
- Tullverket
- Barn- och utbildningsnämnden
- Socialnämnden
- Andra kommuner

Gnesta kommun lämnar också remissvar till andra myndigheter. Gnesta kommun inhämtar också information från kreditupplysningsföretag samt har en rättsdatabas att tillgå.

Genom remissvaren erhåller kommunen en stor mängd information om den sökande, dennes bolag och förutsättningar för den sökta verksamheten. Några exempel på vilken information som lämnas och kommer kommunen till del vid yttranden är:

- Vandel
- Sökt serveringstid
- Krav på förordnade ordningsvakter
- Personalbedömning i serveringslokal
- Bedömning av brandsäkerhet
- Eventuella boendestörningar
- Restföring av skatter och avgifter till det allmänna
- Betalningsuppsmaningar

Kommunen värderar och bedömer sedan yttranden från andra myndigheter beroende på vilken typ av verksamhet som har sökts eller vad som utgör bakgrund till remissförfrågan. Kort kan sägas att yttranden från polis, räddningstjänst samt från miljöenheten väger tungt vid en bedömning.

Om det är känt att en sökande tidigare har drivit eller haft betydande inflytande i en serveringsrörelse i den egna kommunen eller en annan kommun, kan även uppgifter i det tidigare ärendet vara av betydelse för bedömningen.

Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Rättsregel

8 kap. 17 § AL: Om alkoholservice på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Riktlinje

Gnesta kommun tar fram i sina riktlinjer vilka kriterier som tillämpas i bedömningen för att det ska bli tydligare för dem som ansöker om serveringstillstånd. Kommunen måste dock alltid bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Vid en ansökan om serveringstillstånd i Gnesta kommun görs en bedömning om sökt verksamhet utifrån olika kriterier. Polisens och miljöenhetens yttrande väger tungt. Bedömning av sökt verksamhet görs utifrån följande exempel:

Störningar för omgivningen

Störningar för omgivningen och närboende kan vara skäl för avslag, delvis avslag eller inskränkningar i serveringstillståndet avseende serveringstider inom och utomhus.

Restaurangens inriktning

Restaurangens inriktning, till exempel renodlad restaurang för matservering, restaurang med nöjesverksamhet eller restaurang som vänder sig till ungdomar, vägs in i bedömningen. Gnesta kommun kan också begränsa serveringstider, t.ex. där servering endast får ske två timmar före och två timmar efter aktivitet.

Hänsyn till barn och ungdomar

Specifika miljöer, så som i närhet eller i anslutning till skolmiljöer, bör tillståndsgivningen ske restriktivt. Undantaget här är restaurangskolor och liknande utbildningar.

Idrottsanläggningar

Gnesta kommun har en restriktiv syn på alkoholservering i samband med idrottsutövande eller i lokaler där sådant kan förekomma. En bedömning görs i varje enskild fall utifrån de förutsättningar ansökan omfattar med särskild fokus på arrangemangets art, publikens sammansättning vad gäller till exempel ålder och risken för ordningsstörningar.

Idrottsanläggningar och liknande kan användas för andra ändamål såsom konserter, mässor och dylikt. Gnesta kommun genomför då en bedömning av sökt arrangemang och fattar därefter lämpligt beslut.

Vid eventuellt beviljande av serveringstillstånd i idrottshall eller liknande ska serveringen ske på väl avgränsade ytor och inte inrymma läktarplats. Alkoholservering och innehav av alkohol får inte förekomma på läktarplats.

Riktlinjer vid serveringstider

Rättsregel

8 kap. 19 § AL: Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §. Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång

Bestämmelserna i första-tredje styckena gäller inte rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum enligt 5 §. Lag (2019:345).

Riktlinje

I alkohollagen framgår att normaltiden för alkoholservering är 11:00-01:00. Tillståndsmyndigheten kan dock besluta om så kallad utsträckt serveringstid. Vid beslut om serveringstid väger polisens och miljöenhetens yttrande tungt. Detta innebär att serveringstid efter klockan 01:00 i vissa fall kan vara möjlig.

I Gnesta kommun gäller alkohollagens normaltids utgångspunkt för serveringstillstånd. Tillståndssökande och tillståndshavare kan dock beviljas utsträckt tid till längst klockan 02.00 efter prövning och bedömning. Gnesta kommun kan tillämpa provotid vad gäller ansökt utsträckt tid.

Tillfälligt utökad serveringstid till klockan 02:00 kan även erhållas vid evenemang där synnerliga skäl finns att bevilja tillfälligt utsträckt serveringstid på grund av evenemangets art, målgrupp det vänder sig till, nationell eller internationell prägel samt till omständigheterna i övrigt. Här tillämpas dock en restriktiv hållning.

Vad gäller serveringstid vid tillfälliga tillstånd för slutet sällskap kan dessa beviljas till längst klockan 02:00 efter prövning och bedömning. Här avses arrangemang av typen privat bröllofsfest eller jubileumsfest såsom exempelvis 50-årsfest.

Kravet på att det ska finnas ett varierat utbud av maträtter ska i princip gälla under hela den tid som serveringstillståndet gäller. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Ordning och nykterhet

Rättsregel

1 kap. 11 § andra stycket AL: Försäljning till konsument benämns detaljhandel eller, beträffande alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat, servering om det säljs för intag på stället. Annan försäljning benämns partihandel. Lag (2019:345).

3 kap. 5 § AL: Försäljning av alkoholdrycker alkoholdrycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Det som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker alkoholdrycksliknande preparat ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Lag (2019:345)

8 kap. 20 § AL: Vid servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterheter undviks. Lag (2019:345)

8 kap. 21 § AL: Priset för en alkoholdryck eller ett alkoholdrycksliknande preparat får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken eller preparatet jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker eller alkoholdrycksliknande preparat med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat. Lag (2019:345).

8 kap. 22 § AL: Vid servering av alkoholdrycker ska lättdrycker finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning.

8 kap. 23 § AL: Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar. Lag (2019:345).

8 kap. 24 § AL: På ett serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon inta eller tillåtas inta andra alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte på hotellrum.

Inte heller får någon inta eller tillåtas inta alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat på ett serveringsställe där alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte är tillåten.

Alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen.

Förbuden enligt denna paragraf gäller inte i fråga om folköl. Lag (2019:345).

Riktlinje

Servering av alkoholdrycker i Gnesta kommun ska vara ansvarsfull och präglas av måttfullhet. Fokus är återhållsamhet vid servering, att skadeverkningarna av alkohol förhindras samt att kravet på ordning och nykterhet gäller såväl på serveringsstället som i dess direkta närhet. Även övrig oordning som inte är direkt orsakad av alkoholförtäring ska undvikas.

Ett antal exempel på omständigheter som kan påverka arbetet med ordning och nykterhet som kommunen vill lyfta fram är:

- Personaltäthet
- Personalens utbildning
- Lokalens utformning
- Kringmiljön
- Lokal alkohol och drogpolicy på serveringsstället

Gnesta kommun kan vid tillståndsgivning komma att villkora specifika förutsättningar på serveringsstället såsom att endast bordsservering är tillåtet, att serveringspersonal genomgår utbildning i ansvarsfull alkoholservice eller liknande och en begränsning till vissa dryckesslag. Gnesta kommun vill också framhålla att det i enlighet med intentionerna i alkohollagen är olämpligt att servera starksprit som självservering, så kallade helrör.

Uteserveringar

Rättsregel

8 kap. 14 § AL. Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt

för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

8 kap. 17 § AL: Försäljning till konsument benämns detaljhandel eller, beträffande alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat, servering om det säljs för intag på stället. Annan försäljning benämns partihandel. Lag (2019:345).

8 kap. 19 § AL: Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Bestämmelserna i första-tredje styckena gäller inte rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum enligt 5 §. Lag (2019:345).

Riktlinje

Alkoholservering på uteservering regleras inte särskild i alkohollagen utan det är samma regler som gäller vid övrig alkoholservering. Kommun gör en individuell prövning beträffande serveringstid.

Normal serveringstid på uteservering i Gnesta kommun är klockan 11:00-22:00 söndag till torsdag och 11:00-00:00 fredag – lördag.

Polisens och miljöenhetens yttrande är av stor betydelse för utfallet av bedömningen. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel de som bor i närheten av restaurangen. Om kommunen inte har villkorat tillståndet med en särskild utrymningstid för uteserveringen gäller serveringsställets utrymningstid, det vill säga 30 minuter efter den serveringstid som gäller för serveringsstället i övrigt.

Uteserveringen ska utgöras av en tydlig markerad och begränsad yta. Markeringen ska vara ovanför markytan samt inte utgöra fara för personer med funktionsnedsättning. Uteserveringen ska ligga i anslutning till den huvudsakliga serveringsytan och bedöms utifrån det specifika ärendet. Villkor kan ställas om bordsservering för att säkerställa överblickbarheten.

Tillståndshavaren ansvarar själv för att få markupplåtelse vid användande av annans mark, att eventuellt behov av bygglov efterlevs och att ansöka om tillstånd hos polisen.

Tillståndshavaren ansvarar för att ordning och nykterhet upprätthålls på serveringsstället. Observera att uteserveringens yta omfattas av rökförbudet i enlighet med Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088).

Gemensamt serveringsutrymme

Rättsregel

8 kap. 14 § andra stycket AL: Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

Riktlinje

En gemensam serveringsyta som delas av flera tillståndshavare ska vara mycket tydligt markerad i sin helhet. Polismyndigheten kan förordna ordningsvakter efter ett visst klockslag, villkor om begräsning, att endast tillåta bordsservering kan meddelas. Ansökningsavgiften debiteras per sökande när det är frågan om gemensamt serveringsutrymme.

Villkor vid meddelande om serveringstillstånd

Rättsregel

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Villkor kan alltså endast meddelas vid nytt beslut om serveringstillstånd. Till dessa räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskild fall. Kommunen kan däremot i sina riktlinjer beskriva under vilka förutsättningar ett beslut kan komma att villkoras.

Riktlinje

Gnesta kommun uppmanar tillståndshavaren att den serveringsansvarige ska genomgå kursen i ansvarsfull alkoholserving, vilket erbjuds årligen av kommunen efter beviljat serveringstillstånd.

Vid brottslighet som har anknytning till rörelsen, narkotikabrott, trafikbrott, nykterhetsbrott, våldsbrott samt ekonomisk brottslighet bör minst tre år ha förflutit sedan sökande begick brott innan serveringstillstånd kan komma ifråga.

Gnesta kommun kan i samband med tillståndsgivningen även meddela andra villkor för serveringstillståndets giltighet. Vad för villkor som kan bli aktuella bedöms och avgörs från fall till fall beroende på vilken typ av tillstånd som efterfrågas och vilken typ av verksamhet som ska bedrivas.

Exempel på villkor som Gnesta kommun kan meddela är:

- Förordnande av ordningsvakter efter vissa klockslag eller vid olika typer av evenemang

- Olika utrymningstider för servering i olika lokaler eller utrymmen på ett serveringsställe, uteservering
- Olika serveringstider beroende på typ av evenemang
- Antal gäster på serveringsstället
- Begränsning av servering genom att endast tillåta bordsservering vid vissa evenemang

Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Rättsregel

8 kap. 2 § AL: Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd). Stadigvarande tillstånd gäller tills vidare. Kommunen får dock om det finns särskilda skäl begränsa tillståndets giltighet till viss tid. Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker eller en eller flera av dessa drycker. Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt 6 och 7 §§ kan meddelas stadigvarande eller för enstaka period. Lag (2019:345).

8 kap. 13 § AL: Den som har tillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker som behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget. Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid ett enstaka tillfälle eller under en enstaka tidsperiod, får köpa motsvarande drycker endast hos detaljhandelsbolaget.

Första stycket gäller även för alkoholdrycksliknande preparat som är skattepliktiga enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt. Lag (2019:345).

8 kap. 15 § AL: Stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering.

Om det finns en drinkbar får den ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen.

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matsservering. Det ställs inte heller krav på matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §. Lag (2012:205).

Riktlinje

I Gnesta kommun kan man ansöka om tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten för högst 6 stycken tillfällen per ansökan. Detta gäller då förutsättningarna för varje enskilt tillfälle är exakt de samma. Ett tillfälligt tillstånd till allmänheten kan omfatta en period om längst 20 veckor under ett kalenderår. Flera ansökningar kan lämnas med varje ansökan omfattas då av en ansökningsavgift.

Definitionen av slutet sällskap är att det är en begränsad krets av personer som har ett inbördes samband såsom släkt, förening, företag eller ett gemensamt intresse utöver den aktuella tillställningen. För att betraktas som ett slutet sällskap får det inte var möjligt att lösa medlemskap i entrén. Det krävs att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget

Gnesta kommun kan vid tillståndsgivning av tillfälliga tillstånd begära kvitto/redovisning på inköpta alkoholdrycker vid slutet sällskap och restaurangrapport vid tillfällig servering av alkoholdrycker till allmänheten.

Undantag från krav på serveringstillstånd

Rättsregel

8 kap. 1a § AL: Serveringstillstånd krävs inte om serveringen

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker. Lag (2012:205).

8 kap. 1b § AL: Serveringstillstånd krävs inte för servering till en boende och besökare till denne på sådana särskilda boenden

1. som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och
2. vid vilka måltidsservice tillhandahålls.

Den som bedriver alkoholservering enligt första stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program. Lag (2018:1726).

Riktlinje

Det finns undantag när du inte behöver serveringstillstånd. Följande fyra förutsättningar måste då uppfyllas:

Dokumentnamn	Riktlinjer för alkoholservering
Ämne	i Gnesta kommun
Beslutsinstans	Samhällsbyggnadsnämnden

1. Inget vinstintresse finns, det vill säga serveringen sker till självkostnadspris
2. Serveringen äger rum i lokaler där det inte annars bedrivs någon yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker. Serveringen äger inte rum på café, restaurang eller dylikt.
3. Serveringen sker vid ett enstaka tillfälle för vissa i förväg bestämda personer.
4. Ingen annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna. Gästerna har inte betalt för mat, underhållning, entré eller något annat.

Vid servering på särskilda boenden ska det finnas ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram. Det kan innehålla:

- Hur egenkontrollen dokumenteras.
- Interna åtgärder om serveringsrutinerna inte följs.
- När och hur personalen utbildas.
- Vilken information som ingår i utbildningen.
- Hur utbildningstillfällena dokumenteras.

Riktlinjer vid provsmakning

Rättsregel

8 kap. 6 § AL: Anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat vid arrangemang riktade till allmänheten är tillåtet under förutsättning att

1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker eller preparat som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller

2. de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och får ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker eller preparat som avses erbjudas.

Tillståndshavare som avses i första stycket 1 ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen. Lag (2019:345).

8 kap. 7 § AL: Den som tillverkar alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna eller preparaten.

Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning. Lag (2019:345).

Enligt 2 och 6 §§ Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (FoHMFS 2014:8) om anmälan av lokal för cateringverksamhet, kryddning av spritdryck för servering som snaps och provsmakning framgår att anmälan som tillståndshavaren ska lämna till kommunen ska innehålla tillståndshavarens namn och organisationsnummer. Om det är en enskild firma ska personnummer och uppgift om

lokal för provsmakning finnas. I anmälan ska det finnas uppgifter om vilka alkoholdrycker som ska ingå i provsmakningen.

Enligt 7 § samma föreskrift framgår att tillståndshavaren vid anmälan ska ange serveringsställe, namn på de partihandlare som ska delta som utställare, hur ordning och nykterhet ska säkras, hur betalning ska gå till och dag och tid för arrangemanget.

Riktlinje

Den som erbjuder provsmakning av spritdryck, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat måste ha tillstånd. I vissa fall behöver verksamheten endast anmäla provsmakningen till kommunen.

Till skillnad från servering av alkohol avser provsmakning endast en liten mängd alkohol. Det rör sig om en matsked eller mindre. Inget matkrav föreligger vid provsmakning.

Återkallelse med mera

Rättsregel

9 kap. 17 § AL: En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

1. uppfyller de krav som gäller för tillståndets meddelande, eller
2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

9 kap. 18 § AL: En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,
2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Om flera tillståndshavare har nyttjat ett gemensamt serveringsutrymme enligt 8 kap. 14 § andra stycket får i stället tillståndet för gemensamt serveringsutrymme återkallas, om det inte kan utredas vilken tillståndshavare som är ansvarig för en händelse som ska föranleda återkallelse av serveringstillståndet.

Riktlinje

I alkohollagens 9 kapitel 17 och 18 §§ framgår följande sanktionsmöjligheter:

- Erinran
- Varning
- Återkallelse av serveringstillstånd

Sanktionsmöjligheterna ska ses som en trappstegsmodell där upprepande överträdelse leder till skarpare sanktioner. Observera att det finns missförhållanden och överträdelse där varning eller återkallelse kan bli aktuellt utan att erinran eller varning har utdelats först.

Gnesta kommun vill också framhålla att straffansvaret vid servering är personligt och att den som medvetet eller av misstag säljer eller lämnar ut alkohol drycker till den som inte är 18 år eller till den som är märkbart påverkad av alkohol eller annan drog gör sig skyldig till olovlig dryckeshantering och kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Gnesta kommun är skyldig att återkalla ett serveringstillstånd som inte längre utnyttjas.

Tillståndshavaren är själv skyldig att meddela avbrott i verksamheten till exempel vid kortare stängningar av restaurangen.

Folköl

Rättsregel

5 kap. 5 § AL: Detaljhandel med folköl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel

1. som ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 § 1 livsmedelslagen (2006:804) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, och
2. som är avsedda för stadigvarande försäljning av livsmedel och där det också säljs mat.

Utän hinder av vad som föreskrivs i första stycket får detaljhandel med folköl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av sådan öl.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker.

Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program.

8 kap. 8 § AL: Servering av folköl får, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, ske om verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel som

1. ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 § 1 livsmedelslagen (2006:804) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, och
2. är avsedda för stadigvarande verksamhet med livsmedel och där mat serveras samtidigt.

Trots första stycket får folköl serveras i sådana fall som anges i 1 a §, 1 b § eller av den som innehar serveringstillstånd.

Den som avser att bedriva servering av folköl ska anmäla verksamheten hos den kommun där serveringen ska ske. Servering får inte påbörjas innan anmälan har gjorts. Vad nu sagts gäller inte i fall som avses i 1 a §, 1 b § eller den som har serveringstillstånd.

Den som är anmälningsskyldig enligt tredje stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program. Lag (2012:205).

Riktlinjer

Den som säljer eller serverar folköl ska ha ett egenkontrollprogram som personalen kontinuerligt får kunskap om. Egenkontrollprogrammet ska bland annat innehålla vilka rutiner som finns för att inte servera/sälja folköl till underåriga.

Vid försäljning/servering av folköl krävs att man serverar mat eller att matvaror säljs. Med matvaror avses varor ur det vanliga matvarusortimentet till exempel mejeriprodukter, charkvaror, torra varor, grönsaker och frukt samt ett brett urval konserver och djupfrysta matvaror. Som matvaror räknas pizzor, piroger, smörgåsar och portioner hämtmat. Däremot anses inte livsmedel inom det så kallade kiosksortimentet vara matvaror. Det gäller glass konfektyr, snacks lättdrycker, kaffe, the, kakao, frukt samt produkter av honung, kex och liknande.

Tillsyn av anmäld folkölsförsäljning sker enligt Samhällsbyggnadsnämndens tillsynsplan. Tillsynen kan ske tillsammans med annan myndighet, till exempel polismyndigheten och skatteverket.

Olaga diskriminering i samband med restaurangbesök

Om en tillståndshavare i sin restaurangverksamhet, eller anställda i denna verksamhet, fälls till ansvar för olaga diskriminering kan detta leda till att serveringstillståndet omprövas. Brottet har anknytning till restaurangrörelsen och bedöms därför allvarligt vid prövning av tillståndshavarens lämplighet att inneha serveringstillstånd.

Alkohollagen ger inte utrymme för riktlinjer avseende olaga diskriminering, exempelvis genom upprättande av villkor, som syftar till att förmå tillståndshavaren att vidta åtgärder mot olaga diskriminering.

Gnesta kommun är en mångkulturell kommun vilket ska återspeglas i restaurang- och nöjeslivet. Därför vill Gnesta kommun i samverkan med restaurangbranschen arbeta för att informera tillståndshavare om gällande bestämmelser och för att påverka och förändra attityder i syfte att motverka förekomsten av olaga diskriminering i restaurang- och nöjeslivet.